

יבמות ד
sinal.org.il

עשה דוחה
לא תעשה

שלב ב
לגבי דרשות
מ"סמוכים"

שלב א
המקור
(דברים כב)

לא תלבש שעטנד
צמר ופשתים יחדו
(יא)

גדלים תעשה לך
על ארבע כנפות כסותך
(יב)
(תהלים קיא)

בהנחה שדורשים סמוכים
כאילו נאמר
"צמר ופשתים יחדו גדלים תעשה לך"

העשה של ציצית
דוחה לא תעשה של שעטנד

ר' אלעזר
רמז לסמוכים:
"סמוכים לעד לעולם עשויים באמת וישר"
(תהלים קיא)

ר' אלעזר
עוד לימוד
מסמוכים:
שאינה חייבת להתייבם
למוכה שחין
(דברים כה)

(ד)
לא תחסם שור בדישו

(ה)
כי ישובו אחים יחדו...
יבמה יבא עליה
ולקחה לו לאשה ויבמה

אל תחסום את טענות האשה
משאינה רוצה להתייבם לו

איפה רואים
שבשאר התורה אינו דורש
סמוכים?

מניין שמכשפה
בסקילה?

בן עזאי
המסמיכות
בין מכשפה לא תחיה (שמות כב, יז)
לשוכב עם בהמה יימת (יח)

ר"י
"וכי מפני שמכחו עניו לו
נציא זה לסקילה?
אלא מאוב וידעוני
(ויקרא כ, כז)

מנין שבדברים דורש?
אנוסת ומפותת בנו,
אך האם נושא את
אנוסת אביו?

ר"י
אסור
ולמד מסמוכים

סוף דברים כב
אונס נערה מאורשה/בתולה
תחילת כג
"לא יקח איש את אשת אביו
ולא יגלה כנף אביו"
גם אנוסתו

רבק
מותר
שם זה לא ממש סמוך
כי תחילת הפסוק בפרק כג זה על אשתו ממש

מוכח
כי היה צריך להיות
בפירוש העריות
(ויקרא יח)

באנוסת אביו
שהרי כבר בתחילת הפסוק
שאת אביו אסורה

ולמה בספר דברים
דורש?
כי הדרשות בדברים הם:
1. מוכח - אינו במקומו בתורה
2. מופנה - הפסוק מיותר לדרשה

בציצית שעטנד

מופנה
כי יש כבר פסוק בויקרא
(הפסוקים):
ויקרא יט, יט - "בגד כלאים שעטנד לא יעלה עליך"
דברים כב, יא - "לא תלבש שעטנד צמר ופשתים יחדו גדלים תעשה לך..."

הסבר א
כל הפסוק מיותר

דחייה
ש צריכותא

"לא יעלה"
גם העלאה כדרך
המזכרים
"לא תלבש"
דווקא העלאה שיש בה הנאה

הסבר ב
רק "צמר ופשתים יחדו"
מיותר

שהרי
לתנא דבי ריש
"בגד" = צמר או פשתים

ניסיון לדחות
נצרך
כי לולי זה היינו חושבים שבלבשה
(בניגוד להעלאה)
נאסור לא רק צמר ופשתים

דחיית הניסיון
(זה אכן מיותר לדרשת סמוכים):
יש גזירה שווה בין הפסוקים
כך שדאי שזה רק צמר ופשתים

המקור של תנא דברי"ש
שבגד זה צמר או פשתים
מויקרא (ג, מז)
"והבגד כי יהיה בו נגע צרעת
בבגד צמר או בבגד פשתים"

שלב ג
לתנא דבי ריש
למה צריך את סמוכים?

הרי
גם בפרשת שלח (פירוש ציצית) כתוב
שצריך תכלת (=צמר)
על "בגד" (צמר או פשתים)
כלומר שעטנד!

תשובה
היינו חושבים
שצריך תכלת (צמר) רק על בגד צמר
קמ"ל שאפשר שעטנד

[את הו"א הגמרא מדמה לדעת רבא
לרבא צריך ציצית על כל סוגי הבגדים
אלא שציצית צמר או פשתים טובים
לכל סוגי הבדים,
בשאר מינים צריך שהציצית והבגד
יהיו מאותו המין]